

Zas Latweeschu lauschu draugs.

1836. 24. Septbr.

39ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

No Pehterburges. Sinna deht tizzibas leetahm. Kad fristigeem wez-
zakeem no Luttera tizzibas behrns tahdâ walsti peedsemm, kurrâ lehti ne warr pee-
kluht pee sawas tizzibas mahzitaju, tad lai turr sawu behrnu tik ilgi nekristi-
tu, lihds winsch sawas tizzibas mahzitaju atrohn; jeb kad tas par ilgi buhtu,
un tas behrninsch ſlîms kluhtu, tad lai winsch pats to nokristi, Deewu peeluhg-
dams eeksch swehtas luhgſchanas un to behrninu ar ſkaidru uhdeni apſtazzina-
dams pa trim lahgam eeksch ta wahrda Deewa ta Zehwa, ta Dehla un ta
Swehta Garra, kâ to no sawa mahzitaja buhs redsejis, un kad tas behrns jo
ſpirgtafs paleef, tad lai winsch to, kad warr, pee sawa mahzitaja nowedd, to
leef eefwehtihht un basnizas grahamatâ eerakstihht. Jo islaista tahda pawehſeſcha-
na, ka teem behrneem, kas nohtes laikâ buhtu kristiti no Kreewu
mahzitajeem, ja-paleef Kreewu tizzibâ, un ka teem, kas no zittas ſweſchas
tizzibas mahzitajeem kristiti, gan arri ja-paleef tai ſweſchâ tizzibâ, ja ne
no Keisera isluhdsahs to brihwibu, Luttera tizzibu usnemt.

No Walteku draudses, Kursemmê. Jau laiks tuwu, kad atkal ſahks
ſtrahdâht bruhsis. Lai jel wisseem par mahzibu ta leela nelaipe, kas pehrn
muhſu widdû notikkusi. — Kudbahrschu muishâ irr leels bruhsis, kas ar gar-
rainem tohp dſihts. Tur deggis par nakti bija aismirsis to ahukeni ustaiſiht,
fur tee garraini tohp islaisti; garraini paschi zelku taiſijahs un ar breeſnigu
ſpehku to leelu eemuhretu katlu pahrphefe, muhri isgahse, katla galwu
gaisds zaur juntu isſpehre, wissu juntu ſaplohsija, wehrbalki israhwe un kah-
dus tschetr tuhlfstoschus daktinus nogahse. — Kahda ſkahde tur bija zeenigam
kungam! Dahrgais katlis ar peederrigahm leetahm ſaplohsihhts, ehka apſkahdeta,
eestelleta labbiba isnihzinata un wehrſchu pulks bes barribas. — Bet tomehr no-
ſkunſtahs ſirds. ſchehligs kungs dauds wairak, ne kâ par ſkahdi, par to, ka weens
zilweks, kas ugguni par nakti kuhris, tur eeksch tahs breeſmas bohjâ gahjis; jo
no garraineem nopluzzis, warr buht arridsan no kahda isſperta muhra almina
pa kruhtim trahpihts, winsch pehz puſſdeenâs leelâs ſahpês un zeeſchanâs no-
mirre. — Zeenigs kungs bija tuhliht pehz gudra daktera ſuhtijis, bet ko eefpehje
daktera ſkunſte pee tahda ſimneeka? — Zas apſkahdehts zilweks no tahs notik-

ſchanas ne ko ne ſinnaja teift, jo wiſch atraddahs, fà no meega atmohſdamees, leelâ kublê ar augſtu uhdeni, kur garrainu ſpehſs winnu gan bija eefpehris. — Mehs eſſam dſirdejufchi, ka arridſan dauds zittâs weetâs garraini kaclus pahrspehrufchi. — Raut jel tahdas notiffchanas tohs kacla kallejus pamahjitu, ka wiini tohs garrainu kaclus wairs ne kaltu bes drohſſchahm wentihlehm, kas tohs garrainus paſchas iſlaiſch, kad ſchee par ſtipru paleek; jo zittadi warr tahda un jo leelaka nelaima wehl daudsreis gabbitees. J. J. R.

Karriſch ar ſiffeneem.

Ikkatrs behrens paſiſt ſeena-ahſchus, kas lehkadami pa ſahli lehka un waſſarâ ſiltâ ſaulitê wiſſâs mallu-mallâs iſchirkt. Zitti leelaki, zitti maſaki, zitti ſakli, zitti melni ar ſarkaneem ſpahrneem. Wiſſeem tahs paſſat-kaſjas tahdas garras, ka labbu ſtilki warr meſt, un ar ſaweem ſpahrneem labbu gabbalu warr paſtreet. Wiſſi ehd lappinas, comehr naw dſirdehts pee mums, ka kaſhdu ſkaſhdi buhtu padarrijufchi. Bet zittâ ſemmes-mallâ, Ahſiâ un Ahwrikâ, ſakka, eſſoht breeſmigi leeli tahdi ſeena-ahſchi, 2 lihds 5 tullus garri; — tee leelu ſkaſhdi padarroht. Swehrôs rakſtôs ſchohs noſau; par ſiffeneem. Gan derw laudim arri pee ehſchanas (3. Moſ. 11, 22.); — norauj kaſjas un ſpahnnus, pee ugguni zepj un ehd ar ſahli, fà putninus. Tahda barriba arri ſw. Jahnam, ram kriſtitajam, bij. (Matt. 3, 4.) — Bet kad ar leeleeem barreem kur uſkriht, tad badds un truhkums gaidams, jo ſchee kulkaini wiſſus ſemmes-auglus, wiſſas kohkullappas, ar wahrdu ſakloht, — ikkaru ſakkumiku tà pawiffam aprihji, ka tur ne paleek, ne fà melna ſemme. (2. Moſ. 10.) Weenâ weetâ tà padarrijufchi, wiini zekahs ar wehju ſpahrnôs un nolaiſchahs atkal tahtak, dauds juhdses ſemmes pahraendami. Kad pee juhr-mallas peenahkufchi, tad wehjiſch winnus gahſch juhâ eekſhâ, un wilni iſmett leelôs bahnds pee mallas ſapuiſchus, tà, ka gan driht ne warr zeetees no nelabbas ſmarſchas. Bet irr arri redſehts, ka pahr juhru pahri ſſreen; — un lihds patt Wahzſemmei nahkufchi, ihpaſchi tanni 1747â un 1748â gaddâ. Kreewu-ſemme daudſkahrt rohnahs us rihta-rohbeſcheem.

Schinnî gaddâ mehs laſſam, ka uſnahkufchi ar leeleeem pulkeem Sirijas ſemmei, kas appakſch Egipteru kehniina waldifchanas. Paſcha kehniina dehls Zbraims, paſchâ ſaikâ ar leelu karra-ſpehku tur bija. Redſedams, ka ſcho ſiffenu-pulku uſnahze warren dauds, un ka nu jau buhs pehdigs pohſts pee ſemmes-augleem, wiſch nehmahs prett winneem karroht. Gan zitti ſazzija: "fà tad mehs winnus weikſim, jo wiini fà no ſemmes audſin aug?" — bet Zbraims ne atſtahjahs. Karra-wihreem bij atſtacht ſawus leelus gabbalus un karra-rihkus, — jahtneekeem bij ja-nahk kaſjahm lihds, un tà no rihta lihds wakkaram Zbraims patſ pirmais un wiſſi generali, polkowniki un kas ween karra-wihri, wiinam paſſat, pahrſtaigaja wiſſas druwâs un wiſſus tihrumus un laukus, kamehr iſdewehs tohs kulkainus iſnihzinaht. Bet ne bij maſs puhliſch! — Iſchetrus mehneſchus un trihs neddetas winneem bij, ko darbotees. — Pee weenas paſchas piſſſatas, fo noſau; Aleppo (Aleb), diwi pulki gwardiju, un ſeſchi pulki kaſjneeku, bes teem

eedfihwotajeem pascheem, salaffija tahdu pulku, fa pehz muhsu mehru warreja pee-
 behrt tuhlfstohfch reis tuhlfstohfchus puhrus, un wehl fefchfimt
 peejde fmit un trihs tuhlfstohfchus, dewinfimt un defmit puhrus.
 (1,653,910). — . . . . r.

Gudra teefafchana.

Stahfts.

(Sihraf. gubr. gr. 4, 9.) Jéglabh to, kam netaisniba noteek, no ta netaisna
 rohkas un lai tawa firbs neballojabs, kad tew teefa janefs.

Gan daudsfahrt tahdi fuhdsetaji preefch teefas atnahf, kam ta taisniba zaur wilt-
 neekeem tohp faudehta un furreem turflacht wehl leezineeki truhfst. Teefatajeem tas
 dauds puhles un galw'greeschus makfa, schahdu grubtu leetu pehz taisnibas isteefahrt
 un ischfchirt. Tapehz teem teefas mekletajeem to par leelu laimi ja-atfihft, fa tee zaur
 gudreem un taisneem teefatajeem, kas teem no schehliga Deewa peeschfchirti, tohp no
 netaisnibas isglabhtti un ar pateizibu winnu labb'darrifchana ja-fanemm. — Raut gan
 ta pafaulé tik wiltiga un besdeewiga daschfahrt rahdahs, fa, Deewam schehl, daschi
 wiff to par grehfu netur', netaisnui swehrecht fawu tuwaku apbehdinadami, nei bihfahs
 no schahdas grubtas lahstu nastas, fo zaur patgalwibu dwehfelei uskrauj, tatschu arr'
 Deews taisneem teefas kungeem pats firdi lohka, fa arri brihscheem bes leezineekeem
 un swehrestibas samanna to leetu ischfchirt un wiffas kildas meerinaht. Tahdu grubtu
 teefu nest, taisnam teefas-kungam Perseru-semme isdewahs, fo meh's faweem lassita-
 jeem par spehzigas samannifchanas apbrihnofchenu dohfm lassihft, gan labbi sinnadami,
 fa arri gan muhsu teefataji tahdas leetas ar gudribu un taisnibu daudsfahrt ischfchirt,
 bes fa no tahn kahda bauma pafaulé isgahjufe.

Tas teefas-kungs tur wisseem laudim labbi bij' pasihstams zaur fawu taisnu, rahmu
 un laipnigu buhschenu. Rahda deena atnahze fuhdsetajs pee winna, furram weena
 taisna fuhdsiba pahr fimts selta gabbaleem bija, fo tas zittam aisdewis un tas tohs
 wairs negribboht atdoht. Teefas-kungs likte to prettineeku atnahft un to waizaja:
 "Effi tu no scha zilweka 100 selta gabbalus nehmis?" Tas prettineeks leedfchs un
 fazzija, fa pawiffam ne to nesinnohft. Tad jautaja winsch to fuhdsetaju: woi effohft lee-
 zineeki? Schis atbildeja, fa ne effohft. "Nu tad", fazzija teefas-kungs, "es liffchu
 tawam prettineekam swehrecht." Tad raudaja tas nabbaga zilweks un fazzija, affaras
 rittinadams: "Al schehlig's teefatajs, palihdft jel mannim! Man naw ne kahdi leezineeki
 un winschs wis nebehda netaisnui swehrecht!" Teefas-kungs: "Us tawu gribbeschenu
 es newarru liffkumeem pretti darriht. Schi leeta tik pastahw us to: woi nu tew irr
 leezineeki, jeb: woi tawam prettineekam buhs swehrecht." Kad tas fuhdsetajs to dsir-
 deja, kritte winschs us fawu waigu pee semmes, raudaja jo gauschi un brehze: "Al tee-
 fas-kungs! es zeefchu netaisnibu; kad tu man nepalihdft, tad es esnu peewilts. Sa-
 nemm' fawus prahtus un lihdst man Deewa dehl! Jéglabh' no netaisnibas!" — Kad
 tas teefas-kungs to zilweku raudadamu redseja un winna firbs-schehlabas wehra-
 nehme, tad tas mannija, fa winna fuhdsiba effohft taisna un winschs fawu firdi newar-
 reja fawalbihft, likte to tuwaki pee-eet un waizaja: "Preefch fo tu winnam to naidu
 effi dewis? to man fakkii." Fuhdsetajs: "Lai tas teefas-kungs dshwo ilgi! Es win-
 nam to waijadfiba esnu aisdewis; jo winschs mans draugs irr bijis. Ne seun gaddi-
 jahs, fa winschs fewim dshwes weetu pirke un waijadseja makfacht 150 selta gabbalus;
 bet winna nauda nesneedse lihdf fimtam. Tadeht winschs ta ahrprahta zilweks rau-
 daja un waideja. Rahda deena meh's abbi gahjam wihna kalna pafehrft un nahzam
 kahda weeta, fur apmettamees. Palikdami tur atdusseht, sahze schis zilweks no jauna
 tik lohti schehlotees, fa arr' es fawu firdi newarreju waldbiht un arri jau bija 20 gaddi,
 ta meh's kohpa draugi bijam. Tad es fazziju winnam: "Klausees! kad nu tew naw tik

dauf, fa pee sawas nobohmatas dshwofchanas warri palikt, neweens tew nepalibds un tu eeksch behdahm effi, tad klaufi mannu wahrdu. Mans padohms, zif man us scho pasauli irr, isnefs 100 selta gabbalus, kurrus es zaur strahdaschanu pa masam eekrahsees. Es gribbu tohs tew aisdoht; tad tu to pahreju peelikfi un parradu aismaffafi. Pehz plaujama laika tu no sakrahteem augteem fo warresi pahrdohd un mannu naudu mannim atdoht.“ Rad es ta biju runnais, fritte winschs man pee kahjahm un swehs reja: ”Es tew to wifsnotal gribbu atdoht, zif drihf es tohs sakrahschu, kaut arr' sew par skabdi tohs auglus pahrdohdam.“ — Rad es scho winna pasemmoschanu redseju, wilku es to naudu is sawas johstas un winnam eedewu. Taggad jau 4 mehsefchi pehz plaujama laika irr pagahjuschi, bes ka winschs mannu naudu atdohd. Winschs to pawiffam gribb noleegt un sakka, fa winschs manni pawiffam ne kad redsejis, nedf kahdas darrifchanas ar mannis turrejis.“ — Teefas-kungs: ”Rahda weeta tu winnam to naudu dewi?“ Suhdetajs: ”Ne wiffai tahl no scheien', oppaffsch kahda klawas kohka.“ Teefas-kungs: ”Rad juhs to naudu dohdamees oppaffsch klawas kohka sehdejuschi, kapehz tad tu fakki, fa ne effoht leezineeku?“ Tad fazzija winschs us to apfuhdsehtu: ”Tu paleezi kahdu brihdi pee mannis.“ Tad greesehs us to suhdsetaju un fazzija: ”Reapbehdini wis sawu firdi; eij' tik pee ta pascha kohka, fur Deewu peeluhdsis, us to fakki: ”teefas-kungs aizina tewi, preeksch man leezibu doht.“ — Tad pasmehjahs tas suhdsetajs pahr scheem wahrdeem; bet teefas-kungs likkabs to nemannijis un fazzija wehl: ”eij, tam kohkam buhs drihf nahkt un preeksch tew' leezibu doht.“ Suhdetajs: ”Es bihstohs, fa tas kohks us mannu wahrdu ne nahks, bet kahdu sihmi pagehrebs.“ Tad teefas-kungs winnam arr' sihmi dewe un pas wehleja to tam kohkam rahdiht. Tas suhdsetajs nehme to sihmi un aisgahje, kad pa tam tas apfuhdsehts teefas istaba pee winna palikke. Tas teefas-kungs darrisa sawus zittus darbus, likkabs ta gluschi pahr scheem aismitfisis, nedf taudsijahs kahdu reis us ta, kas pee winna palizzis. Bet schis bija pa tam eeksch dsillahm dohmahm, ta iskaisihts. Peepefchi pawiffam neapfkaites tas teefas-kungs us winnu atgreesabs ar scho waizafchanu: ”woi taww prettineeks jau buhs pee ta kohka nogahjis?“ Schis ahtri atbildeja: ”Ne, winschs tur wehl ne buhs nogahjis.“ Teefas-kungs darrisa atfal sawus darbus. Pa tam tas suhdsetajs bij' pee ta kohka nogahjis, to pehz teefas-kunga pawehleschanas us leezibu aizinajis; bet kad winschs beidsoht redseja, fa tas kohks nekahdu atbildechanu dewe, nedf taifijahs winnam lihds eet, atgreesabs atpakkal us teefas-nammu un us teefas-kungu fazzija: ”Us tawu wehleschanu es aisgahju, tawas pawehleschanas preeklahjigi isdarriju; tikween no kohka nekahdu paklausifchanu esmu redsejis.“ Teefas-kungs: ”Du ne runna taifnibu. Tas kohks preeksch tawas atnahfchanas sche gan irr bijis un leezibu nodewis.“ Tuhdal' winschs greesehs us to apfuhdsehtu un fazzija: ”Tas kohks irr sche bijis, un eezibu dewis: tu effoht melkulis! Tuhlin aismaffa tam zilwekam tohs 100 selta gabbalus; zittadi es tawu peederramu likfchu pahrdohd un winnam to naudu atdohschu.“ Apfuhdsehts: ”No ta brihscha, kad winschs aisgahje, es lihds schim pee tew palizzis! Kurrà laika tas kohks irr nahjis leezibu doht? Es to ne esmu redsejis, nedf winna leezibu dsirdejis.“ Teefas-kungs: Ja tu pee ta kohku tohs selta gabbalus ne effi dabbusis, fa tad tu, kad es tew prassiju: woi winschs pee ta kohka buhs nogahjis, ne warresi atbildeht ”es to kohku nepasifstu, nedf sinnu, woi winschs tur jau buhs nogahjis.“ Kapehz tad tu man atbildeji: ”Ne, winschs tur wehl ne buhs nogahjis. Teefas-kungs speede us scheem wahrdeem to apfuhdsehtu pee maksafchanas, un atdewe to naudu tam, kam ta peenahzchs, bes leekahm libbeleem.

— 3 — n.

Brihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.